

УДК 347.73

Світлана Карпенко,

здобувачка юридичного факультету Київського міжнародного університету

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ОХОРОНУ УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

У статті досліджуються напрями реформування національного законодавства України у частині регулювання фінансового ринку, із врахуванням європейських орієнтирів. Визначаються завдання щодо правового забезпечення комплексної програми реформування фінансового ринку. Розкриваються вихідні засади щодо розуміння фінансових послуг, фінансових операцій, ринків фінансових послуг, учасників таких ринків тощо. Аналізуються загальні засади правової охорони учасників фінансового ринку в Україні. Розкриваються загальні засади діяльності державних регуляторів ринків фінансових послуг. Робиться наголос на виконанні ними наглядових функцій. Визначаються проблемні питання реформування напряму правової охорони учасників фінансового ринку, що потребують розв'язання.

Ключові слова: правова охорона, фінансова послуга, фінансовий ринок, учасник фінансового ринку, державний регулятор ринку фінансових послуг.

Національний фінансовий ринок вважається одним із найважливіших сегментів, притаманних ринковій економіці, який забезпечує взаємодію суб'єктів економіки. Внаслідок його функціонування реалізуються механізми перерозподілу фінансових ресурсів, вони трансформуються в активний інвестиційний капітал, який вкладається в національну економіку та сприяє її сталому розвитку. Оптимальною є ситуація, за якої акумуляція фінансових ресурсів, що проходять на фінансовому ринку, відбувається на засадах збалансованості економічних інтересів між його учасниками з метою капіталізації фінансових ресурсів і формування додатної вартості в економіці.

Разом із тим діяльність на фінансових ринках підпадає під підвищені ризики, адже учасники таких ринків мають справу з фінансовими інструментами. Згідно з дослідженням, що проводилося за замовленням Європейської комісії у 2008 році, фінансовий сектор є однією з галузей, якій найбільше властиві колективні порушення прав споживачів. Водночас відзначимо, що фінансова грамотність споживачів в Україні є переважно низькою. Більшість осіб віком від 20 до 60 років недостатньо розуміють, що таке кредит, іпотека, страхування, змінювані процентні ставки, інвестиційні фонди, акції або облігації. Крім того, українці не довіряють фінансовому сектору. Від-

повідні обґрунтування були покладені в основу розробки проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг» [1]. Згідно з дослідженням Проекту «Розвиток фінансового сектору» (USAID/FINREP) 2010 року [2] кожний четвертий українець повідомляє про негативний досвід фінансових операцій, таких як: банківський депозит, споживчий кредит або кредитна картка. Також більшість українців впевнені, що у спорі між фізичною особою і фінансовою установою остання буде сильнішою та перемагає. Поєднання цих двох факторів — недостатньої фінансової грамотності та відсутності довіри — значно перешкоджає розвитку міцних та масштабних фінансових ринків в Україні.

Разом із тим Організація економічного співробітництва та розвитку наголошує, що фінансова грамотність споживачів є передумовою належного функціонування ринків капіталу та зростання економіки в цілому. Так само Світовий банк переконує, що фінансова грамотність та освіченість споживачів фінансових послуг є невід'ємною частиною ефективних та прозорих фінансових ринків, особливо у таких країнах як Україна, які здійснюють перехід від планової до ринкової економіки. Заходами для України у цьому напрямі, вочевидь, є підвищення фінансової грамотності та

вдосконалення нормативно-правової бази щодо захисту споживачів фінансових послуг.

Реалізація зазначених цілей ставить на меті розв'язання багатьох завдань, серед яких істотна роль відводиться створенню якісних передумов для правової охорони учасників фінансових ринків, захисту прав споживачів фінансових послуг тощо. Саме ці міркування й були покладені в основу предмета дослідження даної наукової статті, в якій визначатимуться загальні засади правової охорони учасників фінансового ринку в Україні.

Незважаючи на те, що стан фінансового ринку сьогодні має вирішальне значення для відновлення національної економіки, питання його правового забезпечення вирішуються не системно, хаотично, як правило, окремо на кожному із сегментів фінансового ринку, без урахування загальної картини. Ще гіршою виглядає ситуація з пошуком, що проводиться правовою наукою, у першу чергу, фінансово-правовою наукою, завданням якої мало б бути розроблення якісного фінансово-правового інструментарію, пропонування відповідних фінансово-правових механізмів тощо. Аналіз численних наукових джерел з фінансового права дозволяє говорити про те, що ці питання розкриваються в незначній кількості досліджень. Натомість більшість з них приділяє увагу проблемам публічної фінансової діяльності. На підтвердження чого можуть слугувати праці Л. К. Воронової, Р. О. Гаврилюк, Д. О. Гетманцева, Л. М. Касьяненко, І. Є. Криницького, М. П. Кучерявенка, О. О. Лукашева, О. А. Музики-Стефанчук, А. А. Нечай, П. С. Пацурківського, Н. Ю. Пришви, Л. А. Савченко, В. Д. Чернадчука та багатьох інших. Однак публічна фінансова діяльність не може нині бути у відриві від фінансового ринку держави. Відтак ті розробки, що періодично проводяться у цьому напрямі стосовно правового забезпечення фінансового ринку чи окремих фінансових інструментів, їх статусу, обігу тощо (у роботах Є. О. Алісова, А. Т. Ковальчука, Т. А. Латковської, О. П. Орлюк, А. А. Приступко тощо), вимагають значно більшої уваги.

Сьогодні в Україні відбувається активне обговорення Комплексної програми розвитку фінансового ринку України до 2020 року (далі — Програма) [3]. Її го-

ловною метою є забезпечення умов ефективного функціонування та розвитку фінансового ринку на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентного середовища згідно із стандартами Європейського Союзу. Це дасть можливість у подальшому, за рахунок залучення інвестиційних ресурсів, забезпечити сталий розвиток економіки та, зберігаючи внутрішню цілісність фінансового ринку України, інтегруватися у європейський фінансовий простір.

Серед переліку заходів, спрямованих на комплексне реформування фінансового ринку та визначених для досягнення мети Програми, визначено наступні, засновані на базових принципах:

— необхідність досягнення макроекономічної стабілізації та проведення глибоких структурних реформ як основна передумова розвитку фінансових ринків; лібералізація фінансового ринку та євроінтеграції; збалансованість економічних інтересів, через формування ринкового конкурентного середовища;

— незалежні та ефективні регулятори, нагляд на основі оцінки ризиків; підвищення прозорості та стандартів розкриття інформації як регуляторами, так і учасниками ринку; підвищення ефективності роботи з проблемними активами;

— відповідальності за виконання обов'язків учасників ринку та їх функцій; довіри між учасниками та регуляторами ринку; цілісності, через консолідацію ринків та їх інфраструктури; ефективний захист прав кредиторів, споживачів та інвесторів фінансового ринку.

Як видно із наведеного переліку, серед визначених напрямів ключової реформи фінансового сектору істотне місце відводиться правовим механізмам, що мають забезпечити належний рівень регулювання й нагляду, правової охорони й захисту учасників фінансових ринків.

Планується здійснення зазначеної реформи у два етапи, перший з яких пов'язаний з очищенням та перезавантаженням фінансового сектору, а другий — зі створенням передумов для довгострокового сталого розвитку фінансового сектору (2015—2019 роки). У процесі проведення другого етапу комплексного реформування фінансового сектору має відбутися забезпечення стійкості та надійності фінансового сектору у довгостроковій перспективі, наближення стандартів регулювання платоспроможності та

ліквідності банків до рекомендацій Базельського комітету, запровадження накопичувального пенсійного забезпечення, стимулювання ринку страхових та інших фінансових послуг, створення додаткових гарантій фінансової надійності на випадок економічної рецесії, підвищення надійності системно важливих банків, підвищення інституційної спроможності регуляторів, посилення захисту прав позичальників, кредиторів та інвесторів, розширення інфраструктури та інструментів на фінансових ринках.

Якщо проаналізувати зазначений документ та наведені вище заходи, можна зробити висновок, що здебільшого увага приділяється реформуванню ринку банківських послуг за активної участі Національного банку України як основного державного регулятора на цьому ринку.

Водночас ринок фінансових послуг є значно ширшим за своїм елементним складом. Адже його сегментами прямо чи опосередковано виступають ринок позичкових капіталів із ринком інструментів позики та кредитним ринком у своєму складі; ринок інструментів власності; ринок цінних паперів, фондовий ринок; ринок похідних цінних паперів, ринок деривативів, іпотечний ринок тощо. Фінансовий ринок характеризують за цілим рядом ознак, серед яких виокремлюють типи фінансових інструментів, терміни використання фінансових інструментів, види активів тощо. У цілому фінансовий ринок розглядають у декількох розуміннях: 1) як ринок, на якому здійснюється взаємообмін капіталами і кредитами у масштабах національної та транснаціональної економіки; він охоплює ринок капіталів і грошовий ринок; 2) як механізм, що забезпечує зведення покупців і продавців фінансових активів та сприяє обміну цими активами [4].

Функціонування фінансового ринку відбувається завдяки обороту фінансових інструментів, які сприяють перерозподілу фінансових ресурсів між донорами та реципієнтами, забезпечують обмін активами тощо. Учасники фінансового ринку мають справу з різноманітними фінансовими послугами, правова природа яких, рівно як і рівень державного регулювання ринків, на яких такі послуги надаються, впливають на рівень їх правової охорони.

Відзначимо, що поняття фінансової

послуги розглядається як економічною, так і фінансовою та юридичною науками. Наприклад, О. Д. Василик пропонує розуміти під фінансовими послугами сукупність різноманітних форм мобілізації й використання фондів фінансових ресурсів для фінансового забезпечення процесу виробництва, виконання робіт і надання послуг, які здійснюються, як правило, на платній основі та мають відмінні риси свого функціонування [5]. На погляд О. Р. Романенка, фінансові послуги є результатом діяльності фінансових посередників з фінансовими активами. Фінансові послуги платні, а мета їх надання полягає в одержанні фінансовою установою прибутку [6]. На аналогічних позиціях стоїть більшість представників економіки та фінансів. Із позиції прийнятності для конкретного клієнта фінансова послуга оцінюється з огляду на такі її характеристики як зручність, доцільність, прозорість, а також рівень відповідності фінансовим потребам клієнтів (вартість послуги, толерантність до ризику, ефективність споживання). С. В. Науменко зазначає, що у більшості країн вимоги до прийнятності фінансових послуг виникають тоді, коли установа дає пораду клієнтові або рекомендує фінансовий продукт для купівлі. Наприклад, у секторі інвестицій США, Канади, Японії та країн ЄС визначення прийнятності може бути зроблено у момент оформлення рекомендації чи надання послуги, а стандарти прийнятності застосовуються після надання таких рекомендацій [7].

В Україні поняття фінансових послуг і державного регулювання ринків фінансових послуг набуло законодавчого закріплення з ухваленням Закону «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III (зі змінами) [8]. Цей Закон розглядається в якості базового закону на фінансовому ринку; він береться до уваги при аналізі спеціального законодавства, що визначає статус окремих фінансових посередників чи особливості здійснення певних фінансових операцій.

Відповідно до положень, закріплених статтями 1 і 4 Закону, під фінансовою послугою розуміється операція з фінансовими активами, яка здійснюється в інтересах третіх осіб за власний рахунок або за рахунок цих осіб. У випадках, перед-

бачених законодавством, фінансові послуги здійснюються за рахунок коштів, залучених від інших осіб з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів. При цьому Закон відносить до фінансових послуг і операцій з фінансовими активами: випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків і/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків; довірче управління фінансовими активами; діяльність по обміну валют; залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо їх наступного повернення; фінансовий лізинг; надання коштів у позику (і на умовах фінансового кредиту); надання гарантій і поручительств; переказ грошей; послуги у сфері страхування і накопичувального пенсійного страхування; торгівля цінними паперами; факторинг. До фінансових послуг можуть відноситися також інші операції, що відповідають вказаним вище критеріям.

Більшість операцій, що здійснюються в процесі надання послуг, належить до фінансових операцій. В юридичній літературі під фінансовою операцією розуміються дії, спрямовані на організацію та управління грошовими та грошово-кредитними відносинами, що виникають при формуванні й використанні фінансових інструментів [9]. Фінансова операція — будь-які дії щодо активів клієнта, вчинені за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу, або про які стало відомо суб'єкту державного фінансового моніторингу в рамках виконання цього Закону, як це впливає зі змісту п. 47 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII (зі змінами) [10].

Зазвичай, фінансові послуги є результатом діяльності фінансових посередників з фінансовими активами. Як правило, надання фінансових послуг є переважно виключним видом діяльності фінансової установи (фінансового посередника). У широкому розумінні під останніми розуміються установи, організації, що займаються рухом, інвестуванням або кредитуванням грошових коштів, діяльністю з фінансовими інструментами або наданням фінансових

послуг [11]. Зазначений підхід спостерігається на прикладі банківських установ, страхових організацій, кредитних спілок тощо. Таке обмеження щодо надання окремих фінансових послуг закріплюється у спеціальних статусних законах про діяльність відповідних фінансових установ, а також у нормативно-правових актах державних регуляторів ринків фінансових послуг.

Наведене вище дозволяє зробити висновки, що належний рівень правової охорони має забезпечуватися, зокрема, фінансовими установами, тобто певними суб'єктами господарської діяльності, наділеними спеціальним правовим статусом та спеціальною компетенцією у сфері фінансової діяльності. Крім того, у випадках, коли це прямо передбачено законом, право на надання фінансових послуг може належати фізичним особам — суб'єктам підприємницької діяльності, які також мають підпадати під належний рівень правової охорони. Серед характеристик, якими наділяються зазначені суб'єкти, є переважно виключний характер діяльності фінансової установи. Зрозуміло, що і споживачі фінансових послуг мають забезпечуватися належним рівнем правової охорони й захисту, однак це питання потребує окремого дослідження і не може бути розглянуто у цій статті за браком обсягу.

Визначальне місце в забезпеченні належного рівня правової охорони учасників фінансового ринку відводиться державним регуляторам ринків фінансових послуг. На ринку банківських послуг ця роль відведена Національному банку України. Його правовий статус визначається Конституцією України, а також спеціальними законами, серед яких слід назвати закони «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679-XIV (зі змінами), «Про банки і банківську діяльність» в редакції від 7 грудня 2000 р. № 2121-III, а також ряд підзаконних актів, в яких деталізуються повноваження центрального банку держави, у тому числі наглядові.

До інших регуляторів ринків фінансових послуг належать Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі — Нацкомфінпослуг), а також Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Так, Нацкомфінпослуг функціонує нині на підставі Указу Пре-

зидента України від 23.11.2011 р. № 1070 та є відповідальною за регулювання та нагляд за ринками небанківських фінансових послуг: страхових компаній; кредитних спілок та інших небанківських кредитних установ; установ накопичувального пенсійного забезпечення; фінансових компаній (лізингу, факторингу, управителів), ломбардів, довірчих товариств тощо. Законодавчі засади для діяльності Комісії створюють закони України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III; «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР; «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. № 2908-III; «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 р. № 1057-IV; «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19.06.2003 р. № 978-IV тощо.

Слід звернути увагу й на те, що фінансове законодавство, перебуваючи у стадії реформування, підпадає під імплементаційні процеси. Адже в рамках виконання ратифікованої Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку, наша країна взяла на себе серйозні зобов'язання у частині запровадження європейських стандартів, у тому числі на ринках фінансових послуг. Наприклад, на ринках небанківських послуг підлягають імплементації положення Директиви 2002/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 9 грудня 2002 року про посередництво у страхуванні; Директиви 2009/103/ЄС від 16 вересня 2009 року щодо страхування від цивільної відповідальності стосовно використання автотранспортних засобів та забезпечення виконання зобов'язань щодо страхування такої відповідальності (кодифікована версія) тощо. Ще більшою є кількість директив, норми яких мають бути імplementовані у сфері банківської діяльності, на ринках цінних паперів тощо.

Однак якщо аналізувати положення законодавства та практику здійснення державними регуляторами наглядових повноважень (у частині, що стосується дотримання учасниками фінансового ринку чинного законодавства), існує досить складна картина, яка дозволяє вио-

кремити цілий ряд проблем як нормативно-правового, так і правозастосовного характеру.

Діяльність державних регуляторів здебільшого є неузгодженою між собою, хоча такі регулятори впливають спільно на фінансовий ринок держави. Застосування положень законів до банків та небанківських фінансових установ часто є непослідовним. Неналежним чином вписані й повноваження регуляторів ринків фінансових послуг, особливо що стосується питань правової охорони учасників ринків фінансових послуг. Відсутніми є норми, які стосуються захисту прав споживачів фінансових послуг. Деякі установи, що надають фінансові послуги, взагалі перебувають практично поза межами діяльності державних регуляторів, а відтак держава не забезпечує належного рівня охорони й захисту споживачів фінансових послуг.

Деякі фахівці пропонують запровадження однакових правил для банків та небанківських установ, однак навряд чи це вбачається доцільним, виходячи зі специфіки діяльності, що здійснюється цими фінансовими посередниками. Водночас не викликає сумнівів необхідність запровадження норм, якими би закріплювалася відповідальність фінансових установ за порушення прав споживачів фінансових послуг. Підлягає обговоренню й питання щодо запровадження інституту позовів на користь невизначеного кола осіб. Зазначене впливає з певних міркувань, зокрема наступного характеру.

Піднаглядні Нацкомфінпослуг фінансові установи є учасниками ринку фінансових послуг, які спеціалізуються на окремих фінансових послугах, забезпечуючи страхування, небанківське кредитування, недержавне пенсійне забезпечення, адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах, управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, надаючи послуги з фінансового лізингу та факторингу. Нагляд за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг Нацкомфінпослуг здійснює шляхом проведення планових та позапланових виїзних та безвиїзних перевірок фінансових установ, а також шляхом використання інструментарію пруденційного нагляду. При цьому заходи впливу, що можуть застосовуватися

Нацкомфінпослуг, визначаються Положенням про застосування Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, заходів впливу за порушення законодавства про фінансові послуги, затвердженим розпорядженням Комісії від 20.11.2012 р. № 2319 [12]. Нині Нацкомфінпослуг розроблений також Проект Положення про порядок нагляду на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Нацкомфінпослуг, який знаходиться в режимі публічного обговорення.

Підсумовуючи, слід зазначити, що національне законодавство, що регулює діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку, перебуває у стадії активного реформування. Його засадничі напрями встановлені Угодою про Асоціацію України з ЄС та визначаються національними програмами реформування, що діють у відповідних сферах. Зокрема для фінансового ринку такою програмою є Комплексна програма розвитку фінансового ринку України до 2020 року.

Діяльність учасників фінансового ринку потребує належного рівня правової охорони, який має надаватися на підставі норм спеціального фінансового зако-

нодавства переважно на рівні державних регуляторів ринків фінансових послуг. Правова охорона забезпечується наявністю певного інструментарію та визначених правових режимів надання фінансових послуг. На її якість впливають рівень державного регулювання та нагляду за діяльністю фінансових посередників.

Якщо аналізувати дані щодо здійснення наглядової діяльності та застосування заходів впливу, то Нацкомфінпослуг останню інформацію оприлюднила лише за результатами 2013 року. Така ситуація є неприпустимою. Адже зрозуміло, що наявна станом на травень 2015 року інформація мала б носити інший за змістом характер, враховуючи реальну ситуацію в економіці держави та на фінансовому ринку. Зауважимо, що в цьому напрямі діяльність Національного банку України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є значно більш результативною та інформаційною.

Діяльність України на шляху реформування економіки, законодавства тощо оцінюється залежно від діяльності усіх суб'єктів, задіяних до процесу реформування. Відтак, діяльності державних регуляторів на ринках фінансових послуг вимагає наділення її новими якостями, закріпленими законодавчо.

ПРИМІТКИ

1. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг» № 4391а від 29.07.2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51851.

2. Програма розвитку фінансового сектору FINREP [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.finrep.kiev.ua/structure/finedu/general_ua.php.

3. Реформа фінансового сектору: Комплексна програма розвитку фінансового ринку України до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://reforms.in.ua/index.php?pageid=financial-sector-reform>.

4. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха [та ін.] ; за заг. ред. О. П. Орлюк. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — С. 431.

5. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик. — К. : НІОС, 2000. — С. 22.

6. Романенко О. Р. Фінанси : підручник / О. Р. Романенко. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — С. 46.

7. Науменко С. В. Ринки фінансових послуг : навч. посіб. / С. В. Науменко, С. В. Міщенко. — К. : Знання, 2010. — С. 22.

8. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2002. — № 1. — Ст. 1 (зі змінами).

9. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс / О. П. Орлюк. — К. : Юрінком Інтер, 2010. — С. 18.

10. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII (зі змінами) // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2014. — № 50-51. — Ст. 2057.

11. Орлюк О. П. Ринки фінансових послуг як об'єкт фінансово-правового регулювання / О. П. Орлюк // Право України. — 2013. — № 1—2. — С. 153.

12. Розпорядження Національної комісії, що регулює ринки фінансових послуг від 20.11.2012 р. № 2319 «Про затвердження Положення про застосування Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, заходів впливу за порушення законодавства про фінансові послуги, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України» // Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2012 р. за № 2112/22424 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2112-12>.

Карпенко Светлана. К вопросу о правовой охране участников финансового рынка в Украине.

В статье исследуются направления реформирования национального законодательства Украины в части регулирования финансового рынка, с учетом европейских ориентиров. Определяются задачи по правовому обеспечению комплексной программы реформирования финансового рынка. Раскрываются исходные принципы понимания финансовых услуг, финансовых операций, рынков финансовых услуг, участников таких рынков и т.п. Анализируются общие принципы правовой охраны участников финансового рынка в Украине. Раскрываются общие основы деятельности государственных регуляторов рынков финансовых услуг. Делается акцент на выполнении ими надзорных функций. Определяются проблемные вопросы реформирования направления правовой охраны участников финансового рынка, требующие решения.

Ключевые слова: правовая охрана, финансовая услуга, финансовый рынок, участник финансового рынка, государственный регулятор рынка финансовых услуг.

Karpenko Svitlana. To a question on the legal protection of the financial market in Ukraine.

In the article directions of reforming national legislation of Ukraine in terms of financial market regulation. European benchmarks defined in the direction of legal reforms to ensure financial market of Ukraine. Identify the task of providing a comprehensive program of legal reform financial market. It is planned to implement these reforms in two stages, the first of which is associated with cleaning and restarting the financial sector, and the second — with the creation of conditions for long-term sustainable development of the financial sector. Disclosed weekend foundations for understanding of financial services, financial transactions, financial services markets, such markets participants and others. Analyzed the general principles of legal protection of financial market participants in Ukraine. It is shown that the level of legal protection should be provided in particular financial institutions, is certain entities, with a special legal status and special competence in the financial sector. Revealed the general principles of state regulators of financial services. Focuses on the performance of their supervisory functions. Identify issues directly reforming the legal protection of financial market participants that need solving. Legal protection is ensured by certain tools and certain legal regimes of financial services. In its quality affect the level of state regulation and supervision of financial intermediaries.

Key words: human security, financial services, financial market, financial market participants, state regulator of financial services.